

NEYTENDASTOFA

Ákvörðun nr. 34/2010

Kvörtun vegna samningskilamála í bílasamningi frá Lýsingu hf.

I.

Erindið

Neytendastofu barst erindi Þorsteins Guðmundssonar, dags. 21. október 2009, þar sem gerðar voru athugasemdir við bílasamning hjá Lýsingu. Athugasemdirnar snéru að því að upplýsingar um lánakjör samnings með tilliti til eftirstöðva, vaxta og annars lántökukostnaðar væru mjög óskýrar og með þeim hætti að ómögulegt sé fyrir leigutaka að reikna út eða sjá fyrir með hvaða hætti leigugjald geti breyst og hvernig uppreikna skuli höfuðstól.

Í erindinu eru gerðar athugasemdir við vexti, leigugreiðslur og höfuðstól og aðra skilmála. Vegna vaxta er í fyrsta lagi gerð athugasemd við að í 4. gr. skilmála samningsins, sem ber heitið „*Leigugrunnur og leigugjald*“ og ætti að útskýra með hvaða hætti leigugjald og höfuðstóll breytist. Í fyrstu línu undir yfirskriftinni „*vextir, verðtrygging, gengistrygging*“ segir: „*Samningur þessi er gengistryggður og eru allar fjárhæðir bundnar erlendum/innlendum myntum*“ og „*Leigugjald tekur breytingum á gengi og vöxtum skv. 7. gr.*“ Í 7. gr. segir að fyrirsögn samningsins sem og 4. gr. segi til um hvort samningurinn sé verðtryggður, óverðtryggður eða gengistryggður. Í fyrirsögn umrædds samnings segir „*Gengistryggður samningur*“. Af 4. og 7. gr. mætti ráða að enginn vafi sé á því að um gengistryggðan samning sé að ræða og að öll samningsfjárhæð sé gengistryggð sem og leigugreiðslur. Þó séu reiknaðir verðtryggðir vextir af 50% hluta samningsfjárhæðar.

Í öðru lagi er gerð athugasemd við að vextir af verðtryggðum samningum segi í 7. gr. skilmálanna að „*vextir við upphaf samnings [séu] tilgreindir í 4. gr.*“ Í 4. gr. sé aftur vísað til 7. gr. Því sé enga vexti að finna fyrir íslenska hluta lánsins og reyndar enga vísitölu en þess sé reyndar getið í 4. gr. að hún skuli miðast við útborgunardag samnings. Af orðalaginu um vexti við upphaf samnings mætti skilja að leigusali væri að vísa til þess að vextirnir séu breytilegir en þó sé þess algerlega látið ógetið hvort eða hvernig þeir breytist. Á yfirliti frá Lýsingu virðist vera

staðfesting á breytileika vaxtanna því þar standi að vextirnir í upphafi samnings hafi verið 6,5% en séu í dag 10,8%.

Í þriðja lagi er gerð athugasemd við að í 7. gr. segi enn fremur um vexti af gengistryggðri leigu að heimilt sé Lýsingu að endurreikna leigu skv. breytingu á Libor-vöxtum. Þess sé algerlega látið ógetið hvaða Libor-vexti skuli miðað við, þ.e. 1 mánaða, 3ja mánaða o.s.frv., og ekkert álag ofan á þá vexti nefnt, hvorki á samningseyðublaði né í greiðsluáætlun.

Vegna leigugreiðslna er í fyrsta lagi gerð athugasemd við að leigusali hafi innheimt verðbætur af afborgunum og vöxtum af „íslenska hluta“ lánsins, þ.e. 50% samningsfjárhæðarinnar, samkvæmt greiðsluseðlum frá því um vorið 2009. Á yfirliti frá Lýsingu komi hins vegar fram að verðbætur hafi verið reiknaðar á leigugreiðslur frá upphafi en án þess að sundurliða það sérstaklega á fyrri greiðsluseðlum. Þessi verðtrygging leigugreiðslna, miðað við vísitölu neysluverðs, eigi sér þó enga stoð í samningnum sjálfum því samkvæmt 4. gr. sé hann gengistryggður.

Í öðru lagi er gerð athugasemd við að miða skuli við skráð sölugengi Seðlabanka Íslands á gjaldmiðlum við útreikning leigu. Við nánari skoðun verði ekki annað séð en að á reikningum Lýsingar sé miðað við sölugengi gjaldmiðla eins og það sé skráð á heimasíðu Lýsingar og samræmist það ekki þessum skilmála.

Í þriðja lagi er gerð athugasemd við að hvergi sé tiltekið hvað seðilgjald skuli vera hátt og ekki gert ráð fyrir því á greiðsluáætlun. Hins vegar hafi það verið innheimt frá upphafi samningsins.

Vegna höfuðstóls og annarra skilmála er í fyrsta lagi gerð athugasemd við að í 4. gr. segi: „*allar fjárhæðir [eru] bundnar erlendum/innlendum myntum*“ og „*taka mið af þeim á hverjum tíma*“ Væntanlega sé með þessu vísað til þess að höfuðstóll samningsins, þ.e. samningsfjárhæðin, í erlendri mynt geti breyst miðað við gengi gjaldmiðla. Ekki verði séð að leigusali geti stuðst við þennan skilmála til að verðtryggja höfuðstól í íslenskum krónum þar sem í fyrsta lagi sé talað um gengistryggingu og í öðru lagi sé í 7. gr. aðeins talað um vísitöluálag á leigugreiðslur.

Í öðru lagi er gerð athugasemd við að í 18. gr. samningsins sé þess getið að samningurinn sé tímabundinn og óuppsegjanlegur af hálfu leigutaka. Þessi skilmáli sé með eindæmum einhliða og það hljóti að vera ástæða til að skoða lögmæti hans með tilliti til laga um samningsgerð.

Í þriðja lagi er gerð athugasemd við að í 19. gr. segi að leigutaka beri að greiða leigusala þóknun skv. gjaldskrá og alla skatta og gjöld sem kunni að verða hækkuð eða lögð á leiguna, leigusamning eða bifreiðina. Þessi skilmáli geti vart staðist lög um upplýsingar á kostnaði vegna

lántöku því þessi fyrrnefnda þóknun sé ekki skilgreind frekar og því síður þau gjöld sem kunni að verða lögð á leiguna.

II. Málsmeðferð

1.

Erindið var send Lýsingu til umsagnar með bréfi Neytendastofu, dags. 28. október 2009. Í bréfinu kom fram að í erindinu væri ekki vísað til lagaákvæða en að mati stofnunarinnar gætu ákvæði 5., 6., 7., 8. og 9. gr. laga um neytendalán nr. 121/1994, ákvæði 5. og 8. gr. laga um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu nr. 57/2005 og ákvæði 36. gr. og 36. gr. a.-c. laga um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa nr. 7/1936.

Svar Lýsingar barst stofnuninni með bréfi, dags. 18. nóvember 2009. Í bréfinu er athugasemdum svarað í sömu röð og í upphaflegu erindi. Vegna vaxta segir að rétt sé að í fyrirsögn samningsins eigi að koma fram hvort samningur sé verðtryggður, óverðtryggður eða gengistryggður eða um sé að ræða einhverskonar samsetningu á þessum möguleikum í ákveðnum hlutföllum. Samsetning myntanna ráðist af ákvörðun leigutaka sjálfs við upphaf samningssambandsins. Í 4. gr. komi fram að 50% samningsins sé í íslenskum krónum. Í fyrirsögn komi fram að hann sé gengistryggður en ekkert um það hvort íslenski hluti samningsins sé verðtryggður eða óverðtryggður. Eftir að hafa skoðað málið sé ljóst að af óskiljanlegum ástæðum hafi verðtrygging dottið niður úr fyrirsögn samningsins. Samningurinn hafi hins vegar verið skráður inn sem gengistryggður og verðtryggður í þeim hlutföllum sem fram komi í 4. gr. og innheimtur í samræmi við það. Engar athugasemdir hafi verið gerðar við þá innheimtu af hálfu leigutaka fyrr en nú, þrátt fyrir að allt frá yfirtöku samningsins þann 5. apríl 2007 hafi verðbótapáttur afborgana og vaxta verið innheimtur og allt frá maí 2008 hafi sundurliðun þessa verið sérstaklega tilgreind á greiðsluseðlum. Í 4. gr. sé gert ráð fyrir að gengi/vísitala gjaldmiðla miðist við útborgunardag samnings. Gengi vísi til hinna erlendu gjaldmiðla sem lánið samanstandi af og vísitalan til íslenska hluta lánsins. Vextir á greiðsluáætlun beri það líka með sér að samningurinn sé verðtryggður þar sem þeim beri saman við gjaldskrá félagsins yfir verðtryggða vexti á þessum tíma. Afleiðing þeirrar villu að í fyrirsögn samningsins hafi misfarist að tilgreina að íslenski hluti lánsins sé verðtryggður kalli fram villu í 4. gr. þar sem vextir hefðu átt að vera tilgreindir ásamt því að þeir væru breytilegir og að heimilt væri að endurreikna leiguna skv. breytingum á lánskjörum Lýsingar. Í 3. mgr. 7. gr. samningsins segi reyndar „*Ef samningurinn er verðtryggður eru vextir við upphaf samnings tilgreindir í 4. gr.*“ sem vísi til þess að vextir séu breytilegir en ekki fastir. Þá sé reyndar skýrt tiltekið að vísitala miðist við útborgunardag. Þessi regla komi til vegna þess að oft á tíðum sé það svo að frá því að samningur sé gerður og þar til hann sé undirritaður líði talsverður tími. Sem dæmi um það megi nefna að samningar séu

stundum sendir út á land til undirskriftar. Leigutaki taki sér sinn tíma til þess að undirrita og loks þegar samningur sé kominn í hús sé komin ný vísitala. Kaupverð bifreiðar sé hins vegar aldrei greitt út til bílaumboðs fyrr en allir samningar séu undirritaðir og frágengnir. Þess vegna væri ósannngjarnt gagnvart leigutaka að samningurinn bæri t.d. með sér vísitölu sem í gildi væri við gerð samningsins.

Sú regla hafi viðgengist hjá Lýsingu, eins og öðrum fjármálafyrirtækjum, að ef greiða á skv. samningi á eins mánaðar fresti séu notaðir eins mánaðar Libor-vextir, en ef leigugreiðslur séu á þriggja mánaða fresti séu notaðir þriggja mánaða Libor-vextir. Annað væri óeðlilegt og hafi einfaldlega verið litið svo á að það væri augljóst og þurfi ekki að taka fram. Þá sé það rétt að ekki hafi verið sundurliðað álag og vextir, heldur hafi talan verið gefin upp í einu lagi. Bæði þessi atriði séu góð ábending um meiri skýrleika í leigusamningi sem Lýsing muni taka til greina í sínum framtíðar samningum.

Vegna athugasemda um leigugreiðslur segir í bréfi Lýsingar að ástæða þess að verðbætur séu nú sundurliðaðar sérstaklega á greiðsluseðlum sé sú að ákveðið hafi verið að bæta greiðsluseðlana þannig að þeir veittu ítarlegri upplýsingar fyrir leigutaka. Það skuli viðurkennt að þetta hafi í einhverjum tilvikum valdið misskilningi þar sem menn hafi haldið að verið væri að bæta við verðbótum. Svo sé hins vegar ekki heldur hafi Lýsing einungis bætt upplýsingagjöf sína til leigutaka með betur sundurliðuðum greiðsluseðli.

Í samningnum sé ekki kveðið á um að skráð sölugengi Seðlabanka Íslands skuli notað enda sé það ekki lengur framkvæmanlegt eftir að frjálsir gjaldeyrismarkaðir voru opnaðir á Íslandi. Staðan var sú að Seðlabankinn ákvað gengi einu sinni á dag sem fylgt var við kaup og sölu á erlendum gjaldeyri í viðskiptabönkum. Eftir að það var afnumið sé útilokað að kaupa og selja erlendan gjaldeyri á þeirri punktastöðu sem Seðlabankinn ákveði. Lögum skv. beri fjármálafyrirtækjum að viðhalda gjaldeyrisjafnvægi og það hafi Lýsing ávallt gert. Þegar viðskiptavinur fyrirtækisins óski eftir að fjármagna bifreiðakaup með bílasamningi kaupi Lýsing gjaldeyri af einhverjum viðskiptabankanna á markaðsgengi. Markaðsgengi það sem myndist í íslenskum bönkum sé síðan ein aðalstoðin í gengisskráningu Seðlabankans. Þetta komi m.a. fram á heimasíðu Seðlabankans. Þar segi m.a. „*Gengi íslensku krónunnar er ákvarðað á gjaldeyrismarkaði sem er opin á milli 9:15 og 16:00 hvern virkan dag. Einu sinni á dag skráir Seðlabanki Íslands opinbert viðmiðunargengi krónunnar gagnvart erlendum myntum til viðmiðunar í opinberum samningum*“. Gjaldreyrir sé hins vegar hvergi boðinn til sölu á nákvæmlega þessu gengi nema tilviljun ein ráði því eins og áður sagði. Auk þess sé það þannig að gengið sveiflist stöðugt innan dagsins. Í nýrri samningum Lýsingar hafi þessu orðalagi verið breytt og skuli haft við viðmiðunar skráð sölugengi skv. gengisskráningu Lýsingar. Niðurstaðan sé því sú að orðið sé til ákveðinn ómöguleiki þar sem Lýsing hafi ekki átt þess kost að eiga gjaldeyrisviðskipti á gengi Seðlabankans.

Í 19. gr. samningsins sem nefnist skattar og gjöld segi „*Auk leigugjalds ber leigutaka að greiða Lýsingu hf. þóknun skv. gjaldskrá félagsins*“ Gjaldskrá félagsins sé aðgengileg á skrifstofu þess og á netinu. Undir liðnum greiðslugjald komi fram að greiðslugjald á hverjum gjalddaga samnings sé kr. 275- en 150- ef greitt sé í beingreiðslum. Gjaldi þessu sé mjög stillt í hóf og það miðist við raunverulegan kostnað sem Lýsing hafi af því að láta útbúa greiðsluseðla, sendingarkostnað og þóknun til þess banka sem sér um og heldur utan um útsendingar á greiðsluseðlum. Lýsing þurfi einnig að greiða þóknun til viðskiptabanka þegar um beingreiðslu sé að ræða.

Vegna athugasemda um höfuðstól og aðra skilmála segir að fyrsta liðnum hafi þegar verið svarað og vísað til þeirra umfjöllunar.

Eignarleigusamningar eigi sér langa sögu. Kaupleigusamningar/ Bílasamningar gangi út á það að eignarleigufyrirtækið kaupi bifreið sem leigutaki hafi valið án afskipta Lýsingar. Markmið samningsins sé eins og segi í 5. gr. hans að leigutaki eignist bifreiðina í lok leigutíma. Lýsing hafi heldur ekki rétt til þess að segja upp samningum á samningstíma nema leigutaki brjóti einhverjar greinar samnings, sbr. 21. gr., svo sem með vanefndum. Hér sé því ekki um að ræða leigusamning eins og tíðkast í hefðbundinni bílaleigu heldur leið til það fjármagna bifreiðarkaup eins og leigutaka sé fullljóst. Það sé því ekkert óeðlilegt við það að leigutaki geti ekki hlaupið frá skyldum sínum einhliða frekar en að geta hlaupið frá skyldum sínum í hefðbundnum veðlánum.

Gjaldskrá Lýsingar sé aðgengileg á vefsíðu félagsins sem og starfsstöð. Þar séu allar þóknanir sundurliðaðar mjög ítarlega. Gjaldskráin sé hluti af samningnum en þar sem forsendur gjaldskrár geti breyst mjög auðveldlega t.d. vegna hækkandi póstburðargjalda, aukinna álaga frá hinu opinbera eða öðrum þjónustuaðilum sé ekki hægt að festa þær fjárhæðir í samningnum. Því sé gripið til þess ráðs að gefa út gjaldskrá sem upplýsi um þóknanir eins og þær séu á hverjum tíma. Leigutaka beri skv. ákvæðinu „*að greiða Lýsingu alla skatta og gjöld sem kunna að verða hækkuð eða lögð á leiguna, leigusamning eða bifreiðina, þ.m.t. virðisaukaskatt, bifreiðagjöld og þungaskatt*“ ásamt fleiru sem talið sé upp síðar í greininni. Þegar talað sé um gjöld sem kunni að verða lögð á leiguna sé fyrst og fremst átt við opinber gjöld. Lýsingu sé ómögulegt að gera grein fyrir öllum hugsanlegum sköttum og gjöldum sem stjórnvöldum geti dottið í hug að leggja á í framtíðinni og þar af leiðandi ekki gert ráð fyrir þeim í leigugreiðslum.

2.

Kvartanda var sent bréf Lýsingar til umsagnar með bréfi Neytendastofu, dags. 2. desember 2009. Svar barst með bréfi, dags. 11. desember 2009. Í bréfinu kemur fram að rétt sé að þau tæpu þrjú ár sem greitt hafi verið af samningnum hafi ekki verið gerðar athugasemdir við hann. Það sé hins vegar ekki af góðu sem farið var að rýna í samninginn og þó skrifað hafi verið undir samninginn

og staðið við hann sé það ekki til merkis um lögmæti hans og því síður sanngirni eftir að aðstæður hafi breyst eins og raun beri vitni.

Skilja megi bréf Lýsingar að verðtrygging á samningnum og vaxtakjör séu atriði sem kvartanda hafi mátt vera ljós og vísað til þess að ekki hafi verið gerðar athugasemdir við samninginn fyrir en nú. Ítrekuð er athugasemd um skort á upplýsingum í samningsskilmálum. Eitt af þeim atriðum sem komið hafi verulega á óvart sé að vextir á hinum svokallaða verðtryggða hluta skuli vera breytilegir enda komi það ekki fram í samningnum. Í bréfi Lýsingar sé það staðfest og viðurkennt að í þessu tilviki hafi gleymst að tilgreina það í samningnum. Kvartandi hafi undir höndum þrjá samninga frá þremur einstaklingum, sem allir séu með bílasamning við Lýsingu frá árunum 2006-2008, þar sem sömu mistök hafi verið gerið af hálfu Lýsingar.

3.

Bréfið var sent Lýsingu til umsagnar með bréfi Neytendastofu, dags. 15. desember 2009. Svar barst með bréfi, dags. 17. desember 2009, þar sem ítrekuð eru fyrri rök.

Bréf Lýsingar var sent kvartanda til upplýsinga með bréfi Neytendastofu, dags. 11. febrúar 2010. Með bréfinu var aðilum málsins einnig tilkynnt að gagnaöflun þess væri lokið.

III.

Niðurstaða

1.

Í máli þessu hefur verið kvartað yfir skilmálum bílasamnings Lýsingar auk þess sem kvartað er yfir framkvæmd samningsins. Í fyrsta lagi er kvartað yfir því að reiknuð sé verðtrygging á 50% hluta samningsfjárhæðarinnar þó það komi ekki fram í skilmálum. Í öðru lagi er kvartað yfir því að vextir af verðtryggða hluta samningsins séu breytilegir þó það komi ekki fram. Í þriðja lagi er kvartað yfir því að í samningnum komi fram að erlendi hluti lánsins beri Libor vexti án þess að greint sé frá því hvaða Libor vexti, þ.e. eins mánaða, þriggja mánaða o.s.frv. Í fjórða lagi er kvartað yfir því að innheimtar hafi verið verðbætur af 50% hluta lánsins þó það eigi sér ekki stöð í samningnum, enda sé hann gengistryggður ekki verðtryggður. Í fimmta lagi er kvartað yfir því að skv. skilmálum samningsins skuli miða við skráð sölugengi Seðlabanka Íslands en í framkvæmd sé notast við sölugengi eins og það sé ákvarðað af Lýsingu. Í sjötta lagi er kvartað yfir því að ekki sé tilgreint hversu hátt seðilgjald skuli vera og ekki sé gert ráð fyrir því í greiðsluáætlun. Í sjöunda lagi er kvartað yfir því að ekki standist ákvæði samningsins að verðtryggja höfuðstól lánsins sem er í íslenskum krónum. Í áttunda lagi er kvartað yfir því að ákvæði samningsins um að hann sé óuppseggjanlegur af hálfu leigutaka sé einhliða og ósanngjarn. Í níunda, og síðasta lagi er kvartað yfir því að í samningnum sé kveðið á um að leigutaka beri að

greiða leigusala þóknun skv. gjaldskrá. Það fái vart staðist að slíkar upplýsingar komi ekki fram í samningnum sjálfum.

Af hálfu Lýsingar hefur verið á það bent að svo virðist sem mistök hafi orðið við samningsgerðina og úr fyrisögn samningsins dottið út upplýsingar um að hluti hans væri verðtryggður. Þau mistök hafi áhrif á önnur ákvæði samningsins og því komi ekki fram í skilmálum hans að íslenski hluti lánsins sé verðtryggður. Í skilmálum sé tilgreint hverjir vextir séu við „*upphaf hans*“ sem gefi til kynna að um breytilega vexti sé að ræða þá sé sú regla viðhöfð hjá Lýsingu, sem og öðrum útlánafyrirtækjum, að ef samningur greiðist á eins mánaðar fresti beri hann eins mánaðar Libor vexti, ef hann greiðist á þriggja mánaða fresti beri hann þriggja mánaða Libor vexti o.s.frv. Lýsing hafi gert breytingar á greiðsluseðlum sínum, greiðendum til frekari skýringar og sundurliðunar á greiðslum, því komi nú fram hverjar verðbætur séu. Breyting á greiðsluseðlum hafi ekki falið í sér breytingu á greiðslum eða því að verðbótum hafi síðar verið bætt við. Eftir gengisfall krónunnar hafi myndast ákveðinn ómöguleiki í því að notast við sölugengi Seðlabanka Íslands og því sé farin sú leið að notast við það sölugengi sem í boði sé á markaði auk þess kveði samningurinn ekki á um að sölugengi Seðlabanka skuli notað. Seðilgjaldi Lýsingar sé stillt í hóf og endurspegli þann kostnað sem félagið verði fyrir við útsendingu seðla. Af hálfu Lýsingar er ekki fallist á að ákvæði um að samningurinn sé óuppsegjanlegur af hálfu leigutaka sé ósamngjarn, slíkt í samræmi við markmið samningsins auk þess sem Lýsingu sé ekki falin rýmri heimild til að segja samningnum upp. Að lokum sé ástæða þess að þóknunir séu ákvarðaðar í gjaldskrá en ekki tilgreindar í samningi þær að til þess geti komið að t.d. breytingar á skattkerfi leiði til hækkunar á kostnaði fyrir Lýsingu. Sé gjaldið ákveðið í samningnum geti Lýsing ekki orðið við þeim breytingum sem t.d. væru gerðar á opinberum gjöldum vegna samningsins.

2.

Í erindi var ekki vísað til lagaákvæða en í bréfi Neytendastofu, dags. 28. október 2009, kom fram það álit stofnunarinnar að ákvæði 5., 6., 7., 8., og 9. gr. laga um neytendalán nr. 121/1994, ákvæði 5. og 8. gr. laga nr. 57/2005 um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu og ákvæði 36. gr. og 36. gr. a.-c. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga, gætu komið til álita í málinu.

Í 5. gr. laga um neytendalán er um það fjallað að lánessamninga skuli gera skriflega og fela í sér þær upplýsingar sem tilgreindar eru í 6. og 8. gr. laganna.

Ákvæði 6. gr. laga um neytendalán er innleiðing ákvæða tilskipunar ráðsins um samræmingu á lögum og stjórnáslufyrirmælum aðildarríkjanna varðandi neytendalán nr. 87/102/EBE og er þar fjallað um þær upplýsingar sem lánveitanda ber að gefa neytenda við gerð lánessamnings. Í 1. mgr. ákvæðisins, sem er í 9. tölulíðum er um það fjallað að veita skuli upplýsingar um höfuðstól;

fjárhæð útborgunar; vexti; heildarkostnað í krónum; árlega hlutfallstölu kostnaðar; heildarupphæð sem greiða skal; fjölda einstakra greiðsla, fjárhæð þeirra og gjalddaga; gildistíma sammings og skilyrði uppsagnar og heimild til að greiða fyrir lokagjalddaga. Í 2. mgr. 6. gr. segir:

„Ef breyta má lánskostnaði, afborgunum eða öðrum atriðum lánskjara á samningstímanum skal lánveitandi greina neytanda frá því við hvaða aðstæður breytingarnar geta orðið. Ef ekki er unnt að reikna út árlega hlutfallstölu kostnaðar skal lánveitandi þess í stað skýra neytanda frá því hverjir vextir eru, hvaða gjöld falla á lánið og við hvaða aðstæður breytingar geti orðið.“

Þá er í 3. mgr. 6. gr. um það fjallað með hvaða hætti tilkynna skuli breytingar skv. 2. mgr.

Í 7. gr. laga um neytendalán er fjallað um útreikning á lántökukostnaði og hvaða þátta skuli ekki tekið tillit til við útreikning á árlegri hlutfallstölu kostnaðar.

Samkvæmt 8. gr. laga um neytendalán skal lánveitandi við gerð sammings veita neytanda upplýsingar um þann kostnað sem greint er frá í 2.-6. tölul. 2. mgr. 7. gr. laganna, þ.e. kostnað sem neytandinn greiðir við kaup á lausafé eða þjónustu, kostnað við yfirfærslu fjár, kostnað vegna viðskiptareiknings sem ætlað er að taka við afborgunum af láninu, félagsgjalda sem rekja megi til samninga sem ekki tengist lánsamningnum og kostnað vegna trygginga eða ábyrgðar. Auk þess skal, skv. 8. gr., greina frá því hvenær kostnaðurinn fellur á neytandann.

9. gr. laga um neytendalán er svohljóðandi:

„Þó að í lögum þessum sé kveðið á um að neytandi skuli fá upplýsingar um vexti eða fjárhæðir þar sem vextir eru meðtaldir, sbr. 6. gr., kemur það ekki í veg fyrir að aðilar geti samið um að vextir séu að nokkru eða öllu leyti breytilegir. Skal þá greint frá vöxtum eins og þeir eru á þeim tíma sem upplýsingarnar eru gefnar, tilgreint skal með hvaða hætti vextirnir eru breytilegir og við hvaða aðstæður þeir breytast.“

Skv. ákvæðinu er aðilum lánsammings, þrátt fyrir ákvæði 6. gr., heimilt að semja um breytilega vexti að uppfylltum þeim skilyrðum að tilgreint sé hverjir vextir eru á þeim tíma sem upplýsingarnar eru gefnar, með hvaða hætti vextirnir séu breytilegir og við hvaða aðstæður vextirnir breytast.

Hafi lánveitandi ekki veitt lántaka þær upplýsingar sem kveðið er á um í 6. gr. laganna getur það skapað lánveitanda bótaábyrgð, skv. 15. gr. laganna, enda hafi lántaki mátt ætla að lánskjör væru hagstæðari en þau síðar reyndust vera. Tilgangur ákvæðisins er sá að fá lánveitanda til að fullnægja upplýsingaskyldu sinni og er því meginreglan sú að lánveitandi taki afleiðingum af því ef hann fullnægir ekki skyldu sinni skv. 6. gr.

Samkvæmt 5. gr. laga nr. 57/2005 eru óréttmætir viðskiptahættir bannaðir. Bannið gildi áður en, á meðan og eftir að viðskipti með vöru fara fram eða þjónusta er veitt. Hvað teljist til óréttmætra viðskiptahátta er, skv. ákvæðinu, nánar tilgreint í III. – V. kafla laganna. Í 1. mgr. 8. gr. laganna, sem er í III. kafla þeirra, segir:

„Viðskiptahættir eru óréttmætir ef þeir brjóta í bága við góða viðskiptahætti gagnvart neytendum og raska verulega eða eru líklegir til að raska verulega fjárhagslegri hegðun neytenda. Viðskiptahættir sem brjóta í bága við ákvæði kafla þessa eru alltaf óréttmætir.“

Ákvæðinu er, skv. umfjöllun í greinargerð með frumvarpi til laga nr. 50/2008, ætlað að taka til viðskiptahátta sem hafa áhrif á ákvörðun neytenda um að eiga viðskipti. Við mat á því hvort um óréttmæta viðskiptahætti sé að ræða skv. ákvæðinu er litið til þess hvort háttsemin geri það að verkum að hinn almenni neytandi taki ákvörðun um viðskipti sem hann hefði ella ekki tekið og raski þar með fjárhagslegum hagsmunum hans eða hafi áhrif á fjárhagslega hegðun.

Í bréfi Neytendastofu, dags. 28. október 2009, var einnig vísað til ákvæða 36. gr. og 36. gr. a.-c. samningalaga. Í úrskurði áfrýjunarnefndar neytendamála í máli nr. 15/2009, dags. 21. janúar 2010, kom hins vegar fram það álit áfrýjunarnefndar að Neytendastofa hefði ekki heimildir til að taka ákvörðun á grundvelli þeirra laga. Framangreind ákvæði samningalaga koma því ekki til álita í máli þessu.

3.

Í erindinu koma fram kvartanir í níu liðum, gerðar eru athugasemdir við vexti sammingsins í þremur liðum, gerðar eru athugasemdir við leigugreiðslu skv. samningnum í þremur liðum auk þess sem gerðar eru athugasemdir við höfuðstól og aðra skilmála í þremur liðum.

3.1.

Neytendastofa telur rétt að fjalla fyrst um kvörtunarlið númer tvö. Þar er kvartað yfir því að á samningnum sé ekki að finna upplýsingar um fjárhæð vaxta á íslenskum hluta lánsins. Þá sé þess ekki getið hvort vextirnir séu fastir eða breytilegir en af yfirliti frá Lýsingu megi ráða að þeir séu breytilegir. Af hálfu Lýsingar hefur verið á það bent að af óútskýranlegum ástæðum virðist hafa orðið mistök við gerð sammingsins þar sem í yfirskrift hans komi einungs fram að hann sé gengistryggður. Þar sem þess sé ekki getið í yfirskrift sammingsins að hann sé að hluta verðtryggður vanti upplýsingar þess efnis í 4. gr. hans.

Í 6. gr. laga um neytendalán er kveðið á um það hvaða upplýsingar skuli veita neytendum við gerð lánsammings. Þær upplýsingar eru taldar upp í níu töluliðum og ber skv. 3. tölulið ákvæðisins að gefa upp hverjir meðaltalsvextir lánsins séu. Að mati Neytendastofu eru

upplýsingar um vexti afar mikilvægar neytendum auk upplýsinga um það hvort vextir séu fastir eða breytilegir. Á yfirliti sem fylgdi samningnum kemur fram hverjir vextir eru. Aðilar virðast sammála um að yfirlitið sé hluti af samningnum og því kemur það ekki til frekari umfjöllunar hér. Af hálfu Lýsingar hefur hins vegar ekki verið sýnt fram á að lántaka hafi með einhverjum hætti verið gerð grein fyrir því hvort vextir af íslenskum hluta lánsins væru fastir eða breytilegir. Þvert á móti hafa verið færð rök fyrir því að vegna mistaka við samningsgerð vanti upplýsingar um vexti íslenska hluta lánsins. Í 9. gr. laga um neytendalán er um það fjallað að séu vextir breytilegir skuli með skýrum hætti greina frá því með hvaða hætti og við hvaða aðstæður vextir geti breyst. Þar sem ljóst liggur fyrir að þær upplýsingar voru ekki veittar við samningsgerðina telur Neytendastofa Lýsingu hafa brotið gegn ákvæðum 3. tölul. 1. mgr. 6. gr. og 9. gr. laga um neytendalán.

3.2.

Í kvörtunarliðum eitt, fjögur og sjö er kvartað yfir verðtryggingu sem lánveitandi er krafinn um af íslenskum hluta lánsins. Kvartað er yfir því að af ákvæðum samningsins megi ráða að enginn vafi sé á því að um gengistryggðan samning sé að ræða. Þrátt fyrir það séu reiknaðir verðtryggðir vextir af helmingshluta samningsfjárhæðarinnar þó þess sé hvergi getið í samningi. Ákvæði 4. gr. samningsins geti vart talist fullnægjandi til verðtryggingar. Af hálfu Lýsingar hefur verið bent á að ástæðu þess að ekki sé fjallað um verðtryggingu á íslenskum hluta lánsins megi rekja til þeirra mistaka sem urðu við gerð samningsins. Samkvæmt 4. gr. samningsins sé hann gengistryggður og verðtryggður í 50% hlutföllum. Samningurinn hafi verið skráður í kerfi Lýsingar og innheimt af honum í samræmi við það. Þá segir einnig að verðtryggingu hafi ekki verið bætt við samninginn eftir að greiðslur af honum hófust. Lýsing hafi ákveðið að bæta greiðsluseðla sína og þær upplýsingar sem þar koma fram og það sé ástæða þess að verðbóta sé nú getið á greiðsluseðlum, ekki sé um að ræða breytingu í innheimtu.

Í 4. gr. samningsins segir m.a.:

„Vextir, verðtrygging og annað

Samningur þessi er gengistryggður og eru allar fjárhæðir bundnar erlendum/innlendum myntum í eftirfarandi hlutföllum og taka mið af þeim á hverjum tíma: USD 15%, JPY 10%, EUR 20%, CHF 5%, ISK 50%. Gengi/vísitala miðast við útborgunardag samnings. Leigugjald tekur breytingum á gengi og vöxtum skv. 7. gr. samnings þessa.“

Ákvæði 7. gr. samningsins, sem vísað er til í 4. gr. hans, ber yfirskriftina *Vextir, verðtrygging, gengistrygging og stofngjald* og er svohljóðandi:

„Í fyrirsögn samningsins sem og í 4. gr. hans hér að framan kemur fram hvort hann er verðtryggður, óverðtryggður eða gengistryggður.“

Ef samningurinn er óverðtryggður eru vextir við upphaf samnings tilgreindir í 4. gr. Leigugreiðslur eru þá óverðtryggðar. Lýsingu hf. er heimilt að endurreikna vaxtahluta þeirra sbr. meðfylgjandi greiðsluáætlun skv. gjaldskrá Lýsingar hf. á hverjum tíma. Á útgáfudegi leigureiknings skulu vextirnir endurskoðaðir og gilda þeir fyrir það tímabil sem reikningurinn hljóðar á. Leigugreiðslur taka því breytingum á leigutímanum í samræmi við það.

Ef samningurinn er verðtryggður eru vextir við upphaf samnings tilgreindir í 4. gr. Leigan er þá skv. sömu grein bundin vísitölu neysluverðs og skal því á hverjum gjalddaga leigu eða lokagreiðslu bera vísitöluálag. Vísitöluálagið skal miðast við breytingu frá vísitölu neysluverðs sem er grunnvísitala samnings þessa skv. 4. gr. til þeirrar vísitölu sem í gildi er á hverjum gjalddaga. Aldrei skal þó miða við vísitölu sem er lægri en grunnvísitala samnings þessa.

Ef samningurinn er gengistryggður er Lýsingu hf. heimilt að endurreikna hina genस्थ्यggðu leigu skv. breytingum sem verða á Libor-vöxtum þess erlenda eða þeirra erlendu gjaldmiðla sem leigan er greidd í.

Leiga sú sem er gengistryggð miðað við breytingar á gengi erlends og/eða erlendra gjaldmiðla gagnvart ISK er greind í íslenskum krónum.

Leigugjald er innheimt í ISK. Við útreikning skal leggja til grundvallar skráð sölugengi Seðlabanka Íslands á viðkomandi gjaldmiðli eða gjaldmiðlum við útgáfudag reiknings.

Stofngjald og vextir frá útborgun til fyrsta reglulega vaxtadags samnings bætast við höfuðstól bílasamnings og greiðast á leigutímanum. Fyrsti reglulegi vaxtadagur er einum mánuði fyrir fyrsta gjalddaga.“

Samkvæmt 7. gr. samningsins skal í fyrirsögn hans sem og 4. gr. geta þess hvort samningurinn sé gengistryggður, verðtryggður eða óverðtryggður. Í fyrirsögn samningsins sem og í 4. gr. hans segir að um sé að ræða gengistryggðan samnings. Í 4. gr. segir þó einnig að „gengi/vísitala“ gjaldmiðla miðist við útborgunardag samningsins.

Hvorki á samningi þeim sem kvartandi skrifaði undir við yfirtöku samningsins né á greiðsluáætlun sem fylgdi þeim samningi er greint frá því hvort íslenski hluti samningsins sé verðtryggður eða óverðtryggður. Þá hefur í gögnum málsins komið fram að á árinu 2009 var greiðsluseðlum breytt og nú séu verðbætur sérstaklega sundurgreindar frá afborgun af íslenskum hluta lánsins. Fyrir breytinguna gáfu greiðsluseðlar því ekki til kynna hvort um væri að ræða verðtryggðan eða óverðtryggðan samning.

Samkvæmt 2. mgr. 6. gr. laga um neytendalán skal greina frá því í samningi við hvaða aðstæður breytingar geti orðið ef heimilt er að breyta lánskostnaði, afborgunum eða öðrum atriðum lánskjara. Eins og rakið hefur verið hér að framan er í 7. gr. samningsins greint frá því hvernig leigugreiðslur skuli reiknaðar séu þær gengistryggðar, verðtryggðar eða óverðtryggðar. Af samningnum er ljóst að um er að ræða staðlaða skilmála sem notast er við í öllum samningum, óháð því hvort um er að ræða gengistryggðan, verðtryggðan eða óverðtryggðan samning. Skilmálar 7. gr. gefa því í raun enga vísbendingu um hvað á við um samninginn, enda er í ákvæðinu vísað til þess að fram komi í fyrirsögn hans og 4. gr. hvort samningurinn sé gengistryggður, verðtryggður eða óverðtryggður.

Fram hefur komið að mistök hafi orðið við samningsgerðina og því sé þess ekki getið í fyrirsögn hans að samningurinn sé verðtryggður að hluta. Mistökin hafi þær afleiðingar að þess sé ekki heldur getið í 4. gr. Að mati Neytendastofu, og með vísan til þess sem fram hefur komið, telur Neytendastofa samninginn ekki bera með sér að íslenski hluti lánsins sé verðtryggður. Skilmálar samningsins eru staðlaðir og að fullu samdir af Lýsingu án aðkomu lántaka. Því telur Neytendastofa að Lýsing verði að bera ábyrgð á þeim mistökum sem verða við samningsgerðina. Lýsing hefur því brotið gegn ákvæðum 5. gr. og 2. mgr. 6. gr. laga um neytendalán með því að tilgreina ekki með fullnægjandi hætti í samningi að íslenskur hluti lánsins sé verðtryggður. Skv. 2. mgr. 6. gr. sömu laga er Lýsingu því ekki heimilt að krefja lántaka um greiðslu verðbóta skv. samningnum.

3.3.

Kvartað er yfir því að í 7. gr. samningsins komi fram að vextir á gengistryggðum hluta leigusamningsins séu háðir breytingum á Libor vöxtum. Þess sé hins vegar ekki getið hvort um sé að ræða eins eða þriggja mánaða Libor vexti. Þá sé ekki greint frá því hvort, eða hversu hátt, álag sé reiknað á Libor vexti. Af hálfu Lýsingar hefur komið fram að sú regla hafi viðgengist hjá Lýsingu, í samræmi við aðrar lánastofnanir, að ef samning eigi að greiða á eins mánaða fresti sé notast við eins mánaða Libor vexti. Lýsing muni taka ábendingu um að ekki séu sundurgreindir vextir og álag á vexti og bæta úr skýrleika leigusamninga sinna hvað þetta varði í framtíðinni.

Eins og áður hefur fram komið er ákvæði skilmála 7. gr. samningsins vegna gengistryggingar svohljóðandi:

Ef samningurinn er gengistryggður er Lýsingu hf. heimilt að endurreikna hina genstryggðu leigu skv. breytingum sem verða á Libor-vöxtum þess erlenda eða þeirra erlendu gjaldmiðla sem leigan er greidd í.

Leiga sú sem er gengistryggð miðað við breytingar á gengi erlends og/eða erlendra gjaldmiðla gagnvart ISK er greind í íslenskum krónum.

Libor vextir vísa til þeirra vaxta sem bjóðast á millibankamarkaði í London. Vextirnir eru reiknaðir m.v. ýmsar tímalengdir, t.d. einn, þrjá, sex eða tólf mánuði, og eru þeir gefnir upp á ársgrundvelli. Í skýringum Lýsingar hefur komið fram að sá hátturinn sé hafður á að á lánum sem beri gjalddaga í hverjum mánuði sé notast við eins mánaða Libor en á lánum sem beri gjalddaga á þriggja mánaða fresti sé notast við þriggja mánaða Libor. Í skilmálum lánsins er ekkert fjallað um hvaða Libor vexti skuli notast við, þ.e. hvort notast skuli við eins, þriggja, sex eða tólf mánaða Libor. Að mati Neytendastofu liggur það í eðli máls að notast sé við eins mánaða Libor vexti þegar afborganir lánsins eru með eins mánaða millibili. Þó skilmálar lánsins megi vera skýrari varðandi þetta efni telur stofnunin skort á þeim upplýsingum ekki hafa áhrif á kjör lántaka og því ekki ástæða til frekari athugasemda af hálfu stofnunarinnar við þennan kvörtunarlið.

Hvorki í skilmálum lánsins né fylgiskjölum með því er greint frá því að greiða skuli sérstakt álag á Libor vexti eða hversu hátt slíkt álag skuli vera. Þegar notast er við Libor sem viðmiðun á vöxtum lána er algengt að lánveitandi leggi álag á Libor vexti. Misjafnt er hvort slíkt álag er fast eða breytilegt. Á greiðsluáætlun sem fylgdi samningnum koma fram meðalvextir lánsins sem greiðsluáætlun er reiknið út frá. Að mati Neytendastofu eru upplýsingar um það hversu hátt hlutfall þeirra vaxta sé tengt Libor og hversu hátt hlutfall þeirra sé álag á Libor, sem annað hvort er fast eða breytilegt skv. breytingarástæðum lánveitanda, mikilvægar fyrir neytendur við töku lánsins. Sé álagið breytilegt er einnig nauðsynlegt, skv. 9. gr. laga um neytendalán, að tilgreina við hvaða aðstæður og með hvaða hætti það getur breyst. Neytendastofa telur því að Lýsing hafi brotið gegn ákvæði 3. tölul. 1. mgr. 6. gr. laga um neytendalán með því að tilgreina ekki í samningi að af erlendum hluta lánsins skuli greiða sérstakt vaxtaálag á Libor vexti og hversu hátt það álag er.

3.4.

Kvartað er yfir því að samkvæmt skilmálum samningsins skuli erlendur hluti lánsins umreiknaður í íslenskar krónur skv. skráðu sölugengi Seðlabanka Íslands. Við nánari skoðun hafi komið í ljós að í framkvæmd sé miðað við sölugengi gjaldmiðla eins og það er skráð á heimasíðu Lýsingar. Lýsing bendir á að skilmálar samningsins kveði ekki á um að afdráttarlaust skuli notast við sölugengi Seðlabanka Íslands. Útilokað sé að kaupa og selja erlendan gjaldeyri á þeirri punktastöðu sem Seðlabankinn ákveði og því hafi þeirri framkvæmd verið breytt.

Ákvæði skilmála Lýsingar þar sem fjallað er um umreikning hinna erlendu gjaldmiðla í íslenskar krónur er svohljóðandi:

„Leigugjald er innheimt í ÍSK. Við útreikning leigu skal leggja til grundvallar skráð sölugengi Seðlabanka Íslands á viðkomandi gjaldmiðli eða gjaldmiðlum við útgáfudag reiknings.“

Af orðalagi ákvæðisins getur Neytendastofa ekki fallist á að í því sé ekki kveðið á um afdráttarlausu skyldu til að notast við skráð gengi Seðlabankans. Stofnunin hefur fengið upplýsingar um að þegar lántakendur Lýsingar óskuðu eftir skilmálabreytingum vegna greiðsluferfiðleika sé eitt skilyrði þess að lántaki samþykki að skilmálum sé einnig breytt á þá leið að miðað sé við gengi Lýsingar. Þegar skilmálanum er breytt með samþykki lántakenda telur Neytendastofa ekki ástæðu til að gera athugasemd við framkvæmdina. Stofnunin telur hins vegar ótækt að gerðar séu einhliða breytingar á framkvæmd skilmálanna án samþykkis lántakanda. Þrátt fyrir að ekki sé ávallt hægt að kaupa erlendan gjaldeyri á þeirri punktastöðu sem Seðlabanki gefur út er ekkert sem kemur í veg fyrir að miðað sé við þá stöðu við umreikning hinna erlendu mynta í íslenskar krónur. Lýsing er því bundin af skilmálum lánsins að þessu leyti.

3.5.

Kvartað er yfir því að innheimt sé seðilgjald af hverjum greiðsluseðli án þess að heimild sé til þess í samningi. Af hálfu Lýsingar hefur verið á það bent að skv. 19. gr. samningsins skuli auk leigugjalds greiða Lýsingu þóknun skv. gjaldskrá. Gjaldskrá sé aðgengileg bæði á skrifstofu Lýsingar sem og á netinu. Þar komi fram að greiðslugjald á hverjum gjalddaga sé 275 kr. en 150 kr. ef greitt sé í beingreiðslum.

Í 4. gr. samningsins er gefin upp mánaðarleg leigugreiðsla og tilgreint að sú fjárhæð sé með seðilgjaldi.

Ákvæði 19. gr. samningsins hefur yfirskriftina *Skattar og gjöld* og er svohljóðandi:

„Auk leigugjalds ber leigutaka að greiða Lýsingu hf. þóknun skv. gjaldskrá félagsins og alla skatta og gjöld sem kunna að verða hækkuð eða lögð á leiguna, leigusamninginn eða bifreiðina, þ.m.t. virðisaukaskatt, bifreiðagjöld og þungaskatt ásamt kostnaði við innheimtu, sé ekki um annað samið. Þá ber leigutaki allan kostnað sem af notkun eða vörslu bifreiðar leiðir. Einnig ber leigutaka að greiða allar sektir svo sem lögreglusektir.“

Þá segir m.a. á greiðsluáætlun „*Greiðslugjald samkvæmt gjaldskrá Lýsingar*“ Ekki er þó gerð sérstök grein fyrir greiðslugjaldi í sundurliðun gjalddaga.

Af hálfu Neytendastofu er ekki gerð athugasemd við að fjárhæð greiðslugjalds sé ákveðin í gjaldskrá sem aðgengileg er lántökum enda getur gjaldið verið mjög breytilegt, bæði til hækkunar og lækkunar auk þess sem lántakar geta með því áttað sig á hvort aðrar greiðsluleiðir séu í boði til að lækka kostnaðinn. Neytendum er því gefið valfrlsi um það með hvaða hætti greitt er af láninu. Á forsíðu samningsins og í greiðsluáætlun sem er hluti samnings aðilanna kemur með skýrum hætti fram að greiða skuli seðilgjald/greiðslugjald. Neytendastofa telur að Lýsing hafi heimild til töku gjaldsins, sbr. ákvæði um útreikning á árlegri hlutfallstölu kostnaðar

skv. 3. tölul. 7. gr. laga nr. 121/1994 og nánari ákvæði 3. mgr. 4. gr. reglugerðar nr. 377/1993, um neytendalán. Að mati stofnunarinnar er orðalag ákvæðis 19. gr. samningsins mjög almennt og ekki gefið til kynna hvað átt sé við með þóknun. Stofnunin telur því rétt að Lýsing bæti ákvæði 19. gr. svo fram komi með skýrari hætti hvaða þóknunir leigutaki skuli greiða.

3.6.

Kvartað er yfir einhliða og íþyngjandi skilmála 18. gr. samningsins þar sem segir að samningurinn sé tímabundinn og óuppsegjanlegur af hálfu leigutaka. Lýsing bendir á að fyrirtækið hafi heldur ekki heimild til að segja samningnum upp á samningstímanum nema leigutaki brjóti ákvæði samningsins, sbr. ákvæði 21. gr. hans.

Ákvæði 18. gr. samningsins ber yfirskriftina *Uppsögn af hálfu leigutaka* og er svohljóðandi:

„Samningur þessi er tímabundinn og óuppsegjanlegur af hálfu leigutaka og getur leigutaki ekki skilað bifreiðinni til leigusala við samningslok.

Á hinn bóginn getur leigutaki hvenær sem er greitt leigusamning þennan upp í einu lagi. Fer þá um uppgjör með sama hætti og segir í 1-2 tl. 23. gr. að frádregnum vöxtum og öðrum gjöldum sem á skuldina hefðu fallið eftir uppgreiðsludag. Sé samningurinn þannig greiddur upp skal Lýsing hf. gefa út afsal fyrir bifreiðinni skv. 5. gr.“

Í 21. gr. samningsins er um það fjallað að Lýsing geti rift samningnum vanefni eða brjóti leigutaki einhverja grein samningsins.

Samningurinn er tímabundinn um greiðslu leigugjalds af bifreið sem lántaki eignast að samningstíma loknum. Algengt er í samningnum að þeir séu ýmist ótímabundnir en með uppsagnarákvæði eða tímabundnir og þar með óuppsegjanlegir á samningstímanum nema til vanefnda komi. Báðir aðilar eru bundnir af samningnum út samningstímann, í samræmi við eðli tímabundinna samninga. Lýsingu er ekki veitt rýmri heimild til riftunar samningsins en leigutaka og því telur Neytendastofa ákvæði 18. gr. samningsins ekki í andstöðu við lög.

3.7.

Kvartað er yfir því að ákvæði 19. gr. samningsins fái varla staðist ákvæði laga um upplýsingar á kostnaði vegna lántöku þar sem með almennum hætti sé kveðið á um það að leigutaki skuli greiða leigusala þóknun skv. gjaldskrá auk allra skatta og gjalda sem falla kunni á leiguna, leigusamninginn eða bifreiðina. Af hálfu Lýsingar er bent á að gjaldskrá fyrirtækisins sé hluti af samningnum. Þeir kostnaðarliðir sem þar komi fram geti breyst mjög auðveldlega, t.d. pósthúðargjald, álög frá hinu opinbera og önnur þjónustugjöld, sé ekki hægt að festa þær fjárhæðir í samningnum. Með orðalagi ákvæðisins um gjöld sem kunni að verða lögð á leiguna sé fyrst og fremst átt við opinber gjöld.

Eins og fram kom í kafla 3.5 hér að framan er það mat Neytendastofu að í ákvæði 19. gr. samningsins komi ekki með nægilega skýrum hætti fram hvaða þóknanir átt sé við að leigutaka beri að greiða.

Í þjónustugjaldskrá Lýsingar fyrir einstaklinga, sem aðgengileg er á vefsíðu Lýsingar, er greint frá þeim vöxtum sem veittir eru af bílasamningum á hverjum tíma, greint er frá stofngjaldi bílasamninga og stimpil- og þinglýsingargjaldi, kostnaði við skjalavinnu og skilmálabreytingu, greiðslugjald sem greiða skal við hvern gjalddaga, kostnað vegna vanskila, matsgerð á vegum Lýsingar sem og kostnaðar vegna sölutilkynningar, tilkynningar vegna umráðamanns og niðurfellingar umráðamanns og álag vegna innlausnar á gjaldföllunum skuldbindingum. Af þessu er ljóst að greiðslugjald er eini gjaldaliður þjónustugjaldskrárinnar sem áhrif hefur á einstakar greiðslur samningsins.

Neytendastofa telur ekki ástæðu til að gera sérstakar athugasemdir við þá framkvæmd Lýsingar að hafa framangreinda gjaldliði í gjaldskrá en ítrekar að skilmálar samninganna verði gerðir skýrari um efni hennar.

4.

Hér að framan hefur verið rakið að Lýsing hefur innheimt verðbætur og breytilega vexti af íslenskum hluta lánsins án þess að greint sé frá því í skilmálum auk þess sem innheimt hefur verið álag á Libor vexti án þess að greint sé frá því í skilmálum að slíkt álag skuli tekið eða hversu hátt það skuli vera.

Viðskiptahættir eru skv. skilgreiningu í 6. tölul. 3. gr. laga nr. 57/2005 markaðssetning fyrirtækja eða önnur athöfn, athafnaleysi eða háttarni sem tengist kynningu á vöru eða þjónustu eða viðskiptum með vöru eða þjónustu. Þá á bann við óréttmætum viðskiptaháttum skv. 5. gr. við áður en, á meðan og eftir að viðskipti með vöru fara fram eða þjónusta er veitt. Neytendastofa telur ákvæði laganna því eiga við um lánsviðskipti þau sem hér um ræðir.

Í 5. gr. laga nr. 57/2005 er lagt bann við óréttmætum viðskiptaháttum og í 8. gr. laganna er um það fjallað að viðskiptahættir séu óréttmætir ef þeir brjóta gegn góðum viðskiptaháttum gagnvart neytendum og hafa veruleg áhrif á fjárhagslega hegðun neytenda. Upplýsingar um vexti, vaxtaálag og verðbætur sem ekki komu fram í samningi eða skilmálum samnings telur Neytendastofa að séu mjög mikilvægur þáttur við ákvörðun neytenda um að eiga viðskipti eða taka lán. Eins og áður hefur fram komið er samningsstaða Lýsingar mun betri en neytenda og því verður að leggja ríka skyldu á Lýsingu til að gæta þess að allar upplýsingar sem fram eiga að koma, skv. lögum um neytendalán, og haft geta áhrif á fjárhagslega hegðun neytenda skv. 8. gr. laga nr. 57/2005 séu tilgreindar. Þrátt fyrir að einn bílasamningur hafi legið til grundvallar í máli

Þessu hefur kvartandi sýnt fram á að upplýsingarnar skorti í fleiri samningum og því telur Neytendastofa Lýsingu hafa brotið gegn ákvæðum 5. og 8. gr. laga nr. 57/2005 með því að í samningum hafi ekki komið fram upplýsingar um vexti og verðbætur íslensks hluta myntkórfuláns auk þess sem ekki kemur fram vaxtaálag sem lagt er á Libor vexti erlenda hluta lánsins.

5.

Með vísan til alls þess sem hér hefur fram komið sem og ákvæða 26. gr. laga um neytendalán og 2. mgr. 21. gr. b. laga nr. 57/2005 er Lýsingu bönnuð notkun staðlaðra samningsskilmála sinna sem brjóta gegn ákvæðum framangreindra laga.

Samkvæmt 15. gr. laga um neytendalán getur neytandi átt rétt á skaðabótum úr hendi lánveitanda hafi lánveitandi ekki veitt fullnægjandi upplýsingar við lánveitinguna skv. 5. og 6. gr. laganna. Auk þess geta brot á lögnum í heild sinni valdið skaðabótaskyldu í samræmi við almennar reglur skaðabótaréttar, skv. 27. gr. laganna. Slíkar einkaréttarlegar kröfur verða aðilar hins vegar að leysa með sátt eða samkomulagi sín í milli eða fyrir tilstuðlan dómstóla enda getur Neytendastofa eingöngu tekið mál til umfjöllunar á allsherjarréttarlegum grunni.

IV. Ákvörðunarorð:

„Lýsing hf., Suðurlandsbraut 22, Reykjavík hefur brotið gegn ákvæðum 3. tölul. 1. mgr. 6. gr. og 9. gr. laga nr. 121/1994, um neytendalán, og ákvæðum 5. og 8. gr. laga nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu, með því að tilgreina ekki í bílasamningi að vextir af íslenskum hluta lánsins séu breytilegir og með því að tilgreina ekki með hvaða hætti og við hvaða aðstæður vextir geti breyst.

Lýsing hf., hefur brotið gegn ákvæðum 5. gr. og 2. mgr. 6. gr. laga nr. 121/1994, um neytendalán, og ákvæðum 5. og 8. gr. laga nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu, með því að tilgreina ekki í bílasamningi hvort íslenskur hluti lánsins sé verðtryggður eða óverðtryggður.

Lýsing hf., hefur brotið gegn ákvæðum 5. gr. og 3. tölul. 1. mgr. 6. gr. laga nr. 121/1994, um neytendalán, og ákvæðum 5. og 8. gr. laga nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu, með því að tilgreina ekki í bílasamningi að innheimt sé vaxtaálag á Libor vexti þess hluta lánsins sem er í erlendri mynt og með því að greina ekki frá því hversu hátt slíkt vaxtaálag sé.

Með vísan til 26. gr. laga nr. 121/1994, um neytendalán, og 2. mgr. 21. gr. b. laga nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu, er Lýsingu hf. bönnuð framangreind háttsemi. Bannið tekur gildi við birtingu ákvörðunarinnar.

Verði ekki farið að banninu má búast við að tekin verði ákvörðun um sektir á grundvelli IX. kafla laga nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu.“

Neytendastofa, 30. júlí 2010

Tryggvi Axelsson
forstjóri

Pórunn Anna Árnadóttir